

Tillämpning av samordningsregeln i 107 kap. 2 § socialförsäkringsbalken

Försäkringskassans ställningstagande

Samordningsregeln i 107 kap. 2 § socialförsäkringsbalken (SFB) ska som huvudregel enbart ses som en regel för avräkning mellan belopp vid en retroaktiv utbetalning. Det innebär att Försäkringskassan vid tillämpning av regeln inte ska göra någon rekonstruktion av ärendet eller ärendena som leder till en omföring av beloppen mellan förmånsslagen även om fördelningen av förmånerna skulle ha varit annorlunda om samtliga omständigheter varit kända från början.

Undantag från huvudregeln görs om en ersättning som är pensionsgrundande eller skattepliktig ska samordnas med en ersättning som inte är pensionsgrundande eller inte är skattepliktig.

Regeln om samordning ska tillämpas även om den först utbetalade ersättningen var felaktig.

Samordning ska göras fram till att beslut har fattats om att återkräva den först utbetalade ersättningen.

Bakgrund och överväganden

Vad innebär samordning?

Inom socialförsäkringen finns ett antal bestämmelser om att förmåner ska samordnas med varandra. Det finns också vissa förmåner som även utan uttrycklig samordningsbestämmelse är sådana att de inte kan utgå samtidigt eller att de påverkar varandra beloppsmässigt om de utgår för samma tid. Enligt samordningsregeln i 107 kap. 2 § SFB ska avdrag på en retroaktiv ersättning göras med det belopp som överstiger vad som skulle ha betalats ut för perioden om beslut om båda ersättningarna hade fattats samtidigt. Samordning innebär alltså att utbetalningen av en förmån minskas med en tidigare utbetald förmån.

Vad innebär rekonstruktion?

Att rekonstruera ärendena innebär att handläggaren omför belopp mellan förmånsposter så att fördelningen blir rätt utifrån vilken förmån den försäkrade faktiskt hade rätt till.

Det klarläggs således vilka förmåner som ska anses ha betalats ut och med vilka belopp om beslut om förmånerna hade fattats samtidigt. När det har klarlagts vilka förmåner, och vilket belopp av varje förmån, som den försäkrade ska anses ha fått kan skatt och pensionspoäng beräknas.

Behov av klargöranden

Det är oklart om 107 kap 2 § SFB innebär att de utbetalda beloppen ska rekonstrueras. Det finns ingen tydlig ledning i vare sig förarbeten eller praxis.

Frågan är viktig för hur utbetalda belopp ska redovisas för olika förmånsslag och för vilka anslagsposter som ska belastas. I förhållande till den försäkrade är frågan av särskild betydelse när det är aktuellt att samordna en skattepliktig förmån och en skattefri eller en pensionsgrundande och en inte pensionsgrundande förmån. Samordningen kan nämligen ha betydelse för den skatt som den försäkrade ska betala och den pensionsgrundande inkomst som ska tillgodoräknas personen.

Om den första förmånen är felaktigt utbetald behöver det också klarläggas om Försäkringskassan ska betala ut den retroaktivt beviljade ersättningen och samtidigt återkräva den första, eller om det går att samordna istället.

Slutligen finns det behov av att klargöra när möjligheten att samordna upphör.

Huvudregeln bör vara att ärendena inte ska rekonstrueras

Av 59 kap. 29 § SFB följer att om en pensionsgrundande inkomst samordnas med en annan pensionsgrundande inkomst är den senare inte pensionsgrundande i den utsträckning som den samordnas. Konstruktionen av den bestämmelsen bör vara huvudregel även vid tillämpningen av 107 kap. 2 § SFB.

Ärendena ska alltså inte rekonstrueras, utan samordningsregeln ska enbart ses som en regel för avräkning mellan belopp vid en utbetalning för retroaktiv tid. Det gäller även om det i efterhand är uppenbart att fördelningen av förmånerna skulle ha varit annorlunda om samtliga omständigheter hade varit kända från början.

Undantag från huvudregeln

Huvudregeln skulle kunna leda till rättsförluster för den försäkrade när minst en förmån som ska samordnas är pensionsgrundande eller skattepliktig och minst en förmån som ska samordnas är skattefri eller inte pensionsgrundande, eftersom skatten kan bli för hög eller pensionen för låg om skatt och pension beräknas utifrån den först beviljade förmånen trots att

den sist beviljade förmånen rätteligen borde ha utgått. I dessa fall bör därför Försäkringskassan rekonstruera ärendena.

Kan felaktiga utbetalningar samordnas?

Det finns ingen begränsning i lagtext eller förarbeten som innebär att endast utbetalningar som var korrekta när de gjordes kan samordnas.

Även utbetalningar som var felaktiga, antingen genom att rätten till ersättningen saknades eller genom att ersättningen betalats ut med för högt belopp, bör därför kunna samordnas. Det är lämpligt både för Försäkringskassan och den enskilde med sådan hantering eftersom det annars skulle krävas att Försäkringskassan först betalar ut den retroaktivt beviljade ersättningen och sedan återkräver den första.

Samordning bör dock inte göras om Försäkringskassan har fattat ett beslut om återkrav av den först utbetalade ersättningen. I den situationen bör återkravsärendet fullföljas. Den bortre tidsgränsen för när en ersättning kan ingå i en samordning är således när Försäkringskassan har fattat beslut om att återkräva ersättningen.

Aktuella bestämmelser, rättspraxis m.m.

107 kap. 2 § SFB.

Michael Erliksson

Emma Stenhammar